

مدل ساختاری سبک‌های هویت، تعهد هویت و تقید به نماز در ورزشکاران جوان

امیر دانا^۱، صالح رفیعی^۲، المیرا گوزل‌زاده^۳، مریم شمسی^۴

۱. گروه تربیت‌بدنی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران*

۲. استادیار پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی

۳. گروه تربیت‌بدنی، واحد علی‌آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی‌آباد کتول، ایران

۴. کارشناسی‌ارشد روان‌شناسی عمومی، گرگان، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۶/۳۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۳/۰۶

چکیده

هدف پژوهش حاضر، تعیین روابط ساختاری سبک‌های هویت، تعهد هویت و تقید به نماز در ورزشکاران جوان بود؛ براین‌اساس، ۳۷۷ ورزشکار جوان مرد با استفاده از روش تصادفی خوشه‌ای ساده از بین ورزشکاران باشگاه‌های شهر گرگان انتخاب شدند و فرم اطلاعات فردی، سیاهه سبک هویت و پرسش‌نامه تقید به نماز را تکمیل کردند. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری در سطح اطمینان ۹۵ درصد تحلیل شدند. ضرایب همبستگی پیرسون نشان داد که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری روابط مثبت و سبک هویت سردرگم/اجتنابی روابط منفی با تعهد هویت و تقید به نماز داشتند. مدل‌یابی معادلات ساختاری نشان داد که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری، به‌صورت مستقیم و مثبت و سبک هویت سردرگم/اجتنابی، به‌صورت مستقیم و منفی بر تعهد هویت و تقید به نماز اثرگذار بودند. سبک‌های هویت در مجموع توانستند ۴۱ درصد از تغییرات تعهد هویت را تبیین کنند و نیز سبک‌های هویت و تعهد هویت در مجموع ۵۸ درصد از تغییرات تقید به نماز را تبیین کردند. براساس مجموع اثرهای مستقیم و غیرمستقیم، سبک‌های هویت هنجاری، سردرگم/اجتنابی و اطلاعاتی، به‌ترتیب بیشترین اثر بر تقید به نماز را در نمونه مورد مطالعه داشتند. براساس یافته‌ها، هنجارسازی و ترویج باورهای دینی از طریق افراد مهم در شبکه اجتماعی ورزشکاران می‌تواند موجب افزایش تقید به نماز در آن‌ها شود.

واژگان کلیدی: سبک هویت، تعهد هویت، تقید به نماز، ورزشکاران جوان.

مقدمه

جامعه ۸۰ میلیونی ایران با میانگین سنی ۳۱/۱ سال، یکی از جوان‌ترین جوامع دنیا است که افراد ۱۰ تا ۱۹ سال حدود ۱۳/۹۴ درصد از جمعیت ایران را تشکیل می‌دهند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). در ایران، قشر جوان جامعه بیش از هر زمان دیگری در معرض آسیب‌های اجتماعی قرار دارد و پرداختن به عواملی که بتواند در پیشگیری از این آسیب‌ها نقش داشته باشد، ضرورتی انکار ناپذیر محسوب می‌شود. مشارکت در ورزش از جمله فعالیت‌هایی است که آثار مثبت روانی و اجتماعی بسیاری بر جوانان دارد (ایمی، یانگ، هاروی، چارتی و پین، ۲۰۱۳) و می‌تواند در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی مؤثر باشد (هدائیان و دادخواه، ۱۳۹۴). با وجود این مزایا، امروزه جامعه ورزش کشور، به‌ویژه ورزشکاران از گزند انحراف‌ها و آسیب‌های اخلاقی و اجتماعی در امان نمانده است. یکی از عوامل بازدارنده احتمالی در این زمینه، پابندی ورزشکاران به باورها و اعتقادات دینی است. مطالعات نشان می‌دهند که باورهای دینی (جعفری و صدری، ۱۳۸۹) و تقید به نماز (صفری، میرآقایی، قاضی و مرادی، ۱۳۹۳) با سلامت روان در ارتباط هستند و باورهای مذهبی و ابعاد آن شامل باورهای اعتقادی، عواطف دینی، پیامدی و مناسکی و تعهد به این باورها، به‌صورت معکوس با نشانگان افسردگی در ارتباط هستند (مهدیزادگان و رئیسی، ۱۳۹۴) که تمامی این شواهد بر نقش سازنده باورهای مذهبی در به‌زیستی روان‌شناختی تأکید دارند. علاوه بر این، عمده ورزشکاران نسبت به باورهای دینی و تبعیت از این باورها نگرش مثبت دارند. فضل‌الهی و ملکی (۱۳۹۳) در یک نگرش‌سنجی دریافتند که ورزشکاران در سطوح مختلف رقابتی توکل به خداوند، التزام عملی به دین از جمله نماز خواندن، رازونیز و اعتقاد به امدادهای الهی را در کاهش اضطراب و نیل به موفقیت و تحقق اهداف ورزشی خود مؤثر می‌دانند. لازمه و پیش‌نیاز پابندی به این باورها در ورزشکاران جوان، شکل‌گیری یک هویت دینی قوی است. دین و مذهب بخش مهمی از هویت فرد هستند و با فراهم کردن چهارچوب و مبانی ارزشی به فرد کمک می‌کنند تا به زندگی خود معنا و مفهوم بخشد (علامه جعفری، ۱۳۷۷، به نقل از قربانی، ۱۳۸۴).

بدون شک، شکل‌گیری هویت وجه بنیادین تحول نوجوانی به‌شمار می‌رود. مطالعه علمی هویت در نظریه روانی اجتماعی اریکسون^۲ (۱۹۵۰، ۱۹۶۸) ریشه دارد. براساس این دیدگاه، الگوی تحول در زندگی شامل هشت مرحله است و کیفیت گذشتن از هر مرحله از طریق چگونگی حل چالش‌ها و اهداف آن مرحله مشخص می‌شود. طبق این دیدگاه، حل تعارض مرحله تحولی پنجم - هویت در برابر سردرگمی - در نوجوانی و آغاز دوره بزرگسالی محقق می‌شود. حل چالش تحولی هویت در برابر سردرگمی هویت

-
1. Eime, Young, Harvey, Charity & Payne
  2. Erikson

منوط بر آن است که فرد براساس مجموعه اهداف، ارزش‌ها و باورهای سازمان‌یافته فردی احساس باثباتی از خود شکل دهد (اریکسون، ۱۹۵۰، ۱۹۶۸، به نقل از بوسچ و کارد، ۲۰۱۲). مارسیا^۲ (۱۹۶۶) در ردیف نخستین پژوهشگرانی است که مطالعه تجربی مرحله هویت در برابر سردرگمی هویت نظریه اریکسون را عملیاتی کرد. طبق دیدگاه وی، دو وجه اصلی تحول هویت شامل اکتشاف^۳ و تعهد^۴ است. اکتشاف بر جست‌وجوگری فعال اطلاعات درباره ارزش‌ها، باورها و سبک‌های زندگی جایگزین دلالت دارد. تعهد مشتمل بر تلاش برای تصمیم‌گیری درباره این است که کدام امکانات با شخصیت فرد هماهنگی مناسبی دارند و این تصمیم‌ها در گستره وسیعی از موقعیت‌ها به کار گرفته می‌شوند. براساس ابعاد اکتشاف و تعهد، چهار وضعیت هویتی از یکدیگر متمایز می‌شوند: موفق^۵ (اکتشاف و تعهد بالا)، دیررس^۶ (اکتشاف بالا و تعهد پایین)، زودرس^۷ (اکتشاف پایین و تعهد بالا) و سردرگم^۸ (اکتشاف و تعهد پایین). برزونسکی^۹ (۱۹۸۹، ۱۹۹۲، ۲۰۰۸) از طریق بسط الگوی مقوله‌ای وضعیت هویت مارسیا، الگوی فرایندی سبک‌های هویت را مفهوم‌سازی کرد. اصطلاح «سبک هویت»^{۱۰} به راهبردهای شناختی و اجتماعی اشاره دارد که افراد به‌طور معمول هنگام رویایی یا اجتناب از تکالیف مربوط به ساخت و تداوم احساس هویت استفاده می‌کنند. در فرایند اکتشاف هویت، سه سبک هویت متشکل از سبک هویت اطلاعاتی^{۱۱}، هویت هنجاری^{۱۲} و هویت سردرگم/اجتنابی^{۱۳} از لحاظ کمی (وجود یا نبود اکتشاف) و کیفی (دلایل فقدان اکتشاف) با یکدیگر تفاوت دارند. سبک هویت اطلاعاتی بر وجود تلاش‌های اکتشافی تأکید دارد. در این سبک، افراد اطلاعات مربوط به هویت را از طریق گستره وسیعی از منابع، به‌طور فعال جست‌وجو می‌کنند و نسبت به تجارب جدید گشودگی نشان می‌دهند. سبک اطلاعاتی سازگارانه‌ترین سبک هویت است که سازوکار کنارآمدن برای اداره موقعیت‌های روزانه را ارائه می‌دهد. سبک هویت هنجاری از طریق فقدان تلاش‌های اکتشافی مشخص می‌شود. در این سبک هویتی، فرد بدون بررسی دقیق و موشکافانه سایر

1. Bosch & Card
2. Marcia
3. Exploration
4. Commitment
5. Achieved
6. Moratorium
7. Foreclosed
8. Diffuse
9. Berzonsky
10. Identity Style
11. Strategies
12. Information Style
13. Normative Style
14. Diffuse/ Avoidant Style

انتخاب‌ها، اهداف، ارزش‌ها و تعهدات هویتی افراد مهم را می‌پذیرد. در واقع، سبک هنجاری براساس تقلید و تبعیت از افراد مهم در زندگی فرد بنا می‌شود و شامل یک دیدگاه بسته ذهنی، تعهد غیرمنعطف و یک خودپنداره ثابت و سرکوب‌کننده اکتشاف است. سبک هویت سردرگم/اجتنابی مانند سبک هنجاری از طریق فقدان تلاش‌های اکتشافی مشخص می‌شود؛ با این تفاوت که افراد دارای سبک سردرگم/اجتنابی معیارهای هویتی توصیف‌شده توسط افراد مهم را نمی‌پذیرند. آن‌ها از اکتشاف درباره هویت اجتناب می‌کنند و ترجیح می‌دهند که مطالبات موقعیتی و نیازهای کوتاه‌مدت فوری تصمیم‌های هویتی آن‌ها را رهبری کند. افراد سردرگم/اجتنابی تاحدی اکتشاف می‌کنند؛ اما چنین تلاش‌هایی اتفاقی هستند. سبک سردرگم/اجتنابی نماد برخورد طفره‌آمیز و مسامحه در مشکلات است و یک نوع راهبرد متمرکز بر هیجان است که با سطح پایینی از تعهد و اعتماد به نفس و نیز بی‌ثباتی خودپنداره همراه است (شوارتز، ۲۰۰۱؛ برزونسکی، ۲۰۰۸).

پایبندی به باورهای دینی و تقید به نماز ممکن است ناشی از تقلید و تبعیت از افراد مهم باشد (سبک هویت هنجاری)؛ اما رسیدن به نگرش دینی عمیق و هویت‌یابی موفق، نیازمند فرایند شک‌کردن، پرسشگری و جست‌وجوگری است (سبک هویت اطلاعاتی). فردی که به پرسشگری می‌پردازد، شاخص‌ها و اصول دینی خود را از نزدیک می‌آزماید و پاسخ‌های قالبی و آماده را نمی‌پذیرد. چنین فردی با تلاش و جست‌وجو، باعث بسط معرفت دینی خود می‌شود. این شک‌ها و پرسشگری‌ها تا زمان رسیدن به پاسخ، باعث ایجاد فشارها و استرس‌هایی در فرد می‌شوند (هانشرگر، پرات و پنس، ۲۰۰۱). پارکر^۳ (۱۹۸۵) معتقد است که افراد به‌طور معمول پس از تجربه یک بحران هویتی شدید، اشتغال مذهبی بالایی پیدا می‌کنند و تجربه‌کردن تعارض در فرایند اکتشاف هویت، تعیین‌کننده اصلی تحول باورهای مذهبی است. گبلت، تامپسون و میلی^۴ (۲۰۰۹) در بررسی ارتباط بین سبک‌های هویت با رشد ایمان در دانشجویان دریافتند که سبک هویت اطلاعاتی به‌طور مثبت با سطح ایمان و اکتشاف معنویت (خواست برای پرسشگری باورها، ارزش‌دهی به شک‌ها و گشودگی به تغییر) در ارتباط است. در این مطالعه، سبک هنجاری نیز با ایمان ارتباط مثبت داشت؛ اما با شک در مورد مذهب به‌صورت منفی در ارتباط بود و نیز سبک سردرگم تنها با پرسشگری باورها و انتظار تغییر آینده در باورها در ارتباط بود. علاوه‌براین، سیرلی و شوانولت^۵ (۲۰۱۱) در مطالعه شکل‌گیری باورهای مذهبی در نوجوانان و جوانان

-
1. Schwartz
  2. Hunsherger, Pratt & Pance
  3. Parker
  4. Gebelt, Thompson & Miele
  5. Searle & Schvaneveldt

۱۴ تا ۱۸ سال دریافتند که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری در ارتباط مثبت و سبک سردرگم/اجتنابی در ارتباط منفی با شکل‌گیری باورهای مذهبی قرار دارند. تحلیل‌های بیشتر نشان دادند که پس از کنترل نقش قومیت، سن و جنسیت در پیش‌بینی شکل‌گیری باورهای مذهبی، سبک هویت اطلاعاتی، تعهد و تعصب مذهبی تعیین‌کننده‌های مهم شکل‌گیری باورهای مذهبی در نوجوانان و جوانان هستند. شیخ‌الاسلامی و عمرانیان (۲۰۱۶) با مطالعه دانشجویان دانشگاه شیراز دریافتند که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری روابط مثبتی با باورهای دینی (مؤلفه‌های فریضه‌های دینی و اخلاقیات) دارند؛ درحالی‌که سبک هویت سردرگم/اجتنابی به‌صورت منفی با باورهای دینی در ارتباط است. گرژالز و سامرز^۳ (۲۰۱۶) با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری به مطالعه روابط بین سبک‌های هویت، تعهد و تعصبات مذهبی پرداختند. براساس یافته‌های این پژوهش، سبک هویت اطلاعاتی اثر مستقیم بر تعصبات مذهبی دارد و هر سه نوع سبک هویت، از مسیر تعهد بر تعصبات مذهبی اثر غیرمستقیم دارند و ۲۴ درصد از تغییرات آن را تبیین می‌کنند. افزون‌براین، نتایج مطالعات مقطعی و طولی دوریز، سوئنز و بیبرز^۴ (۲۰۰۴)، دوریز و سوئنز^۴ (۲۰۰۶) و دوریز، اسمیتس و گوسنز^۵ (۲۰۰۸) نشان می‌دهد که سبک‌های هویت با تعصبات مذهبی در ارتباط هستند. براساس این شواهد، بین سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری با تعصبات مذهبی روابط مثبت و بین سبک هویت سردرگم/اجتنابی و تعصبات مذهبی روابط منفی برقرار است. یافته‌های مطالعاتی دیگر نیز نشان می‌دهند که وضعیت‌های هویت با باورهای مذهبی (اثنی‌عشران، ۱۳۷۸) و دینداری (سلطانی‌فر، ۱۳۸۳) در ارتباط هستند؛ درحالی‌که بین بحران هویت و دینداری ارتباط منفی وجود دارد و دینداری حدود ۱۱ درصد از تغییرات بحران هویت را تبیین می‌کند (نجفی، ۱۳۸۲). همچنین، سبک‌های هویت تابع تفاوت‌های جنسیتی هستند؛ اما در مجموع بین جهت‌گیری‌های مذهبی و سبک‌های هویت ارتباط وجود دارد (رضایی فرح‌آبادی و احقر، ۱۳۸۹). شایان ذکر است که بیشتر مطالعات برپایه وضعیت‌های هویت نظریه مارسیا (۱۹۸۰) انجام شده‌اند که روایی و پایایی آن در بیشتر مطالعات تأیید شده است (برزونسکی و آدامز، ۱۹۹۹)؛ باین‌حال، به‌دلیل نگاه ایستا و پیامدی این الگو به هویت، از آن انتقاد نیز شده است (وان هوف، ۱۹۹۹). به‌طورکلی، پژوهش در شکل‌گیری هویت، چه براساس وضعیت‌های هویت و چه براساس سبک‌های هویت، به‌دلیل

-
1. Sheikholeslami & Omranian
  2. Grajales & Sommers
  3. Duriez, Soenens & Beyers
  4. Duriez & Soenens
  5. Duriez, Smits, & Goossens
  6. Berzonsky & Adams
  7. Van Hoof

نقش آن در رشد و بهزیستی روان‌شناختی ضرورت دارد. براساس شواهد موجود، وضعیت‌های هویت با بهزیستی روان‌شناختی در ارتباط هستند (ولیوراس و بوسما، ۲۰۰۵). همچنین، سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری کارکرد مثبت و سبک هویت سردرگم/اجتنابی کارکرد منفی درقبال شاخص‌های بهزیستی روان‌شناختی دارند (بهادری و علی‌لو، ۱۳۹۱؛ مهدی‌زادگان و رئیسی، ۱۳۹۴). گذشته‌ازاین، یافته‌های به‌دست‌آمده از بررسی ورزشکاران بیانگر نقش سبک‌های هویت در شکل‌گیری عوامل انگیزشی و احساس موفقیت در ورزشکاران هستند (برقی‌مقدم، صالحیان، کندی، اسدی و درستکار روحانی، ۲۰۱۲). بیش‌تراینکه، سازه هویت در ورزشکاران نقش مهمی در شکل‌گیری رفتار تمرینی (اندرسون، ۲۰۰۷)، تعهد ورزشی (دریک، ۲۰۰۸) و رشد مهارت‌های اجتماعی (مارتین، ۱۹۹۷) دارد که همگی بر اهمیت پرداختن به شکل‌گیری هویت در ورزشکاران دلالت دارند.

به‌طورکلی براساس آنچه گذشت، می‌توان چنین بیان کرد که باورهای دینی و تقید به آن‌ها نقش مهمی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و بهبود بهزیستی روانی ایفا می‌کنند و ورزشکاران نیز بر پیامدهای مثبت این باورها اذعان دارند (فضل‌الهی و ملکی، ۱۳۹۳). ظهور باورها و گرایش‌های دینی نیازمند شکل‌گیری هویت دینی قوی در افراد است؛ ازاین‌رو، سبک‌های هویت و تعهد هویت ممکن است از مسیر شکل‌دهی هویت دینی در بروز باورهای دینی و پایبندی به آن‌ها نقش داشته باشند؛ براین‌اساس، در پژوهش حاضر، روابط ساختاری سبک‌های هویت، تعهد هویت و تقید به نماز (به‌عنوان یک شاخص رفتاری از باورهای دینی) در ورزشکاران جوان مطالعه شدند.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش کمی حاضر از نوع مطالعات همبستگی (مدل‌یابی معادلات ساختاری) و مقطعی بود. جامعه آماری همه ورزشکاران مرد جوان در دامنه سنی ۱۸ تا ۲۵ سال شهرستان گرگان در سال ۱۳۹۵ بودند که با توجه به نامشخص بودن آمار جامعه موردپژوهش، حجم نمونه به تعداد ۳۸۴ نفر از طریق فرمول کوکران، برای جامعه نامحدود تعیین شد. برای نمونه‌گیری از روش تصادفی خوشه‌ای ساده استفاده شد. بدین روش که هر باشگاه ورزشی به‌عنوان یک خوشه در نظر گرفته شد و براساس فهرست اداره ورزش و جوانان شهر گرگان، ۴۰ باشگاه به‌صورت تصادفی (براساس جدول اعداد تصادفی) از بین ۲۸۵ باشگاه ورزشی این شهر انتخاب شدند و سپس، از ورزشکاران عضو باشگاه‌ها که رشته‌های مختلف

-
1. Vleioras & Bosma
  2. Anderson
  3. Derick
  4. Martin

تیمی (بسکتبال، هندبال، والیبال، فوتبال و فوتسال) و انفرادی (کشتی، کاراته، جودو، تکواندو، ووشو، بدمینتون، صخره نوردی و پرورش اندام) بودند، به صورت تصادفی ۱۰ ورزشکار انتخاب شدند. گردآوری اطلاعات به روش میدانی و با استفاده از ابزار پرسش‌نامه انجام شد. اطلاعات فردی شرکت‌کننده‌ها با استفاده از یک فرم پژوهشگرساخته متشکل از چهار سؤال برای تعیین سن، رشته ورزشی، سابقه ورزشی و سطح رقابتی گردآوری شد و برای اندازه‌گیری متغیرها از پرسش‌نامه‌های زیر استفاده شد. **سیاهه سبک هویت!** برزونسکی (۱۹۹۲) این ابزار را ساخته است که دارای ۴۰ سؤال در چهار بعد سبک هویت اطلاعاتی (۱۱ سؤال)، سبک هویت هنجاری (۹ سؤال)، سبک هویت نامتمایز/اجتنابی (۱۰ سؤال) و بُعد تعهد (۱۰ سؤال) است. پاسخ‌های این ابزار روی پیوستار پنج‌درجه‌ای لیکرت از یک (کاملاً مخالف) تا پنج (کاملاً موافق) نمره‌دهی می‌شود. در نسخه اصلی این ابزار، ضرایب آلفا برای سبک اطلاعاتی برابر با ۰/۶۲، سبک هنجاری برابر با ۰/۶۶، سبک سردگم/اجتنابی برابر با ۰/۷۳ و تعهد برابر با ۰/۷۲ گزارش شده‌اند (برزونسکی، ۱۹۹۲). علاوه بر این، روایی و پایایی نسخه فارسی این ابزار در مطالعات مختلف در ایران تأیید شده است (غضنفری، ۱۳۸۳؛ علی‌اکبری و همکاران، ۱۳۹۲). در پژوهش حاضر، نتایج تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول برای بررسی روایی سازه نشان داد که مدل اندازه‌گیری چهارعاملی این ابزار برازش مطلوبی با داده‌ها دارد ($GFI = 0.94$, $CFI = 0.92$), همچنین، همسانی درونی ابزار با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای سبک اطلاعاتی برابر با ۰/۷۳، سبک هنجاری برابر با ۰/۸۱، سبک سردگم/اجتنابی برابر با ۰/۶۸ و تعهد برابر با ۰/۷۵ به دست آمد.

پرسش‌نامه تقید به نماز: پناهی (۱۳۸۲) این پرسش‌نامه را ساخته است که متشکل از ۲۰ سؤال روی یک عامل واحد است. پاسخ‌های پرسش‌نامه روی پیوستار پنج‌درجه‌ای لیکرت از یک (بسیار کم) تا پنج (بسیار زیاد) نمره‌دهی می‌شوند. اعتبار و روایی این پرسش‌نامه در حد مطلوب و همسانی درونی آن با استفاده از آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۳ گزارش شده است که بیانگر روایی و پایایی قابل‌قبول این ابزار است (پناهی، ۱۳۸۲). در پژوهش حاضر، نتایج تحلیل عاملی تأییدی برای بررسی روایی سازه نشان داد که مدل اندازه‌گیری تقید به نماز برازش بالایی با داده‌های گردآوری شده دارد ($GFI = 0.98$, $CFI = 0.97$), همچنین، همسانی درونی پرسش‌نامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۶ به دست آمد.

در اجرای پژوهش، ابتدا مجوز اجرای پژوهش از اداره ورزش و جوانان شهر گرگان دریافت شد. سپس، فهرست باشگاه‌های ورزشی از اداره ذکرشده دریافت شد و نمونه‌گیری مرحله اول انجام شد.

1. Identity Style Inventory

پژوهشگران در محل باشگاه‌های منتخب حاضر شدند و پس از ارائه توضیحات مقدماتی درباره پژوهش، هدف از اجرای آن و تأکید بر ملاحظات اخلاقی (محرمانه بودن اطلاعات و استفاده از آن‌ها برای مقاصد علمی)، به صورت تصادفی از بین افراد داوطلب به تعداد موردنیاز نمونه‌گیری کردند. شرکت‌کننده‌ها پس از دریافت توضیحات لازم درباره نحوه پاسخ‌گویی، پرسش‌نامه‌ها را تکمیل کردند و آن‌ها را در اختیار پژوهشگر قرار دادند. از ۴۰۰ پرسش‌نامه توزیع شده، از ۳۷۷ پرسش‌نامه برای تحلیل‌های اصلی استفاده شد (نرخ بازگشت ۹۴/۲۵ درصد).

پس از گردآوری اطلاعات برای طبقه‌بندی و خلاصه‌سازی داده‌ها، از میانگین، انحراف استاندارد، فراوانی، جدول و شکل استفاده شد. در تحلیل داده‌ها، از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف^۱ برای بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها، از ضریب آلفای کرونباخ برای تعیین همسانی درونی ابزار اندازه‌گیری، از ضریب همبستگی پیرسون برای تعیین همبستگی‌های دوسویه بین متغیرها، از تحلیل عامل تأییدی برای بررسی مدل‌های اندازه‌گیری و درنهایت، از مدل معادلات ساختاری برای بررسی میزان برازش مدل مبنا با داده‌های گردآوری شده و تعیین روابط ساختاری استفاده شد. در پژوهش حاضر، از ریشه دوم برآورد میانگین واریانس خطای تقریب^۲ شاخص نیکویی برازش^۳ و شاخص برازش تطبیقی^۴ برای تعیین برازش مدل استفاده شد. دامنه موردقبول برای میانگین واریانس خطای تقریب مقادیر کوچک‌تر از ۰/۰۸ و برای دو شاخص شاخص نیکویی برازش و شاخص برازش تطبیقی مقادیر بالاتر از ۰/۹۰ هستند (هو و بنتلر^۵، ۱۹۹۹). تمامی تحلیل‌ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد و با استفاده از بسته آماری برای علوم اجتماعی^۶ (اس.پی.اس.اس.) نسخه ۲۲ و لیزرل^۷ نسخه ۸/۵۳ انجام شدند.

نتایج

شرکت‌کننده‌های پژوهش حاضر دارای میانگین سنی 21.57 ± 2.09 سال و میانگین سابقه ورزشی 4.73 ± 7.27 سال بودند. از نظر رشته ورزشی، ۱۸۳ نفر (۴۸/۵۴ درصد) در ورزش‌های تیمی و ۱۹۴ نفر (۵۱/۴۶ درصد) در ورزش‌های انفرادی مشارکت داشتند که سطح رقابتی ۱۶۹ نفر (۴۴/۸۳ درصد) در حد رقابت‌های شهرستان، ۱۲۳ نفر (۳۲/۶۳ درصد) در حد رقابت‌های استانی، ۷۶ نفر (۲۰/۱۶)

1. Kolmogorov-Smirnov (K-S)
2. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
3. Goodness of Fit Index (GFI)
4. Comparative Fit Index (CFI)
5. Hu & Bentler
6. Statistical Package for Social Sciences (SPSS)
7. LISREL

درصد) در حد رقابت‌های کشوری و نه نفر (۲/۳۹ درصد) در حد رقابت‌های بین‌المللی بود. براساس آماره‌های توصیفی متغیرها (جدول شماره ۱)، شرکت‌کننده‌ها به ترتیب نمرات بالاتری در سبک هویت هنجاری، اطلاعاتی و سردرگم/اجتنابی گزارش کردند (شکل شماره ۱). برای تحلیل‌های استنباطی، ابتدا توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف بررسی شد که نتایج حاصل نشان داد که توزیع داده‌های مربوط به متغیرها از توزیع طبیعی برخوردار است ($0.396 - 0.998 = Z_s$, $0.389 - 0.898$, P_s). نتایج آزمون تی تک‌گروهی برای برآورد پارامتر جامعه براساس اطلاعات نمونه مورد مطالعه (جدول شماره ۱) نشان داد که نمره سبک‌های هویت اطلاعاتی ($p < 0.05$)، $t = 3.97$ ، و هنجاری ($t = 13.56$, $P < 0.001$) و همچنین، تعهد هویت ($t = 11.91$, $P < 0.001$) و تقید به نماز ($t = 4.69$, $P < 0.001$)، بالاتر از سطح متوسط (ارزش آزمون سه) قرار دارد؛ درحالی‌که نمره سبک هویت سردرگم/اجتنابی پایین‌تر از حد متوسط است ($t = 5.13$, $p < 0.001$). نتایج ضریب همبستگی پیرسون (جدول شماره ۱) نشان داد که روابط دوسویه سبک هویت اطلاعاتی با تعهد هویت ($r = 0.46$, $P < 0.001$) و تقید به نماز ($r = 0.43$, $P < 0.001$)، معنادار و مثبت است. به‌طور مشابه، سبک هویت هنجاری با تعهد هویت ($r = 0.49$, $P < 0.001$) و تقید به نماز ($r = 0.66$, $p < 0.001$)، ارتباط معنادار و مثبت است؛ با این حال، ارتباط دوسویه سبک هویت سردرگم/اجتنابی با تعهد هویت ($r = -0.52$, $p < 0.001$) و تقید به نماز ($r = -0.53$, $P < 0.001$) معنادار و منفی است. علاوه‌براین، بین تعهد هویت و تقید به نماز ارتباط دوسویه معنادار، مثبت و قوی وجود دارد ($r = 0.69$, $P < 0.001$).

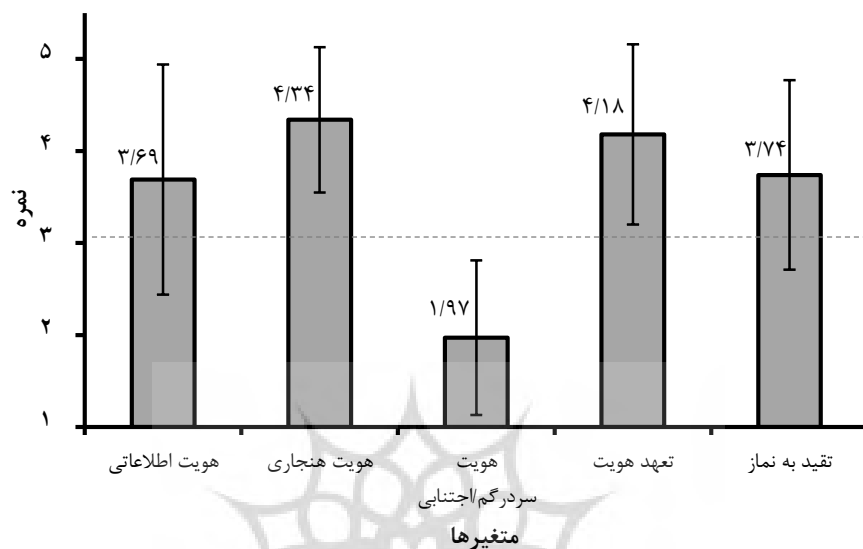
در ادامه، برای تعیین روابط علی بین متغیرهای پژوهش از مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. ابتدا، برازش مدل‌های اندازه‌گیری هریک از متغیرها به‌صورت جداگانه و سپس، در قالب مدل کلی اندازه‌گیری بررسی شد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری (جدول شماره ۲) نشان داد که مدل‌های اندازه‌گیری از برازش مطلوبی با داده‌ها برخوردار هستند؛ بنابراین، در طرح مدل مبنا برای مدل‌یابی، از تمامی متغیرها و سؤال‌های مرتبط با آن‌ها استفاده شد. در مدل مبنا، سبک‌های هویت به عنوان متغیرهای مکنون برون‌زاد (مستقل) و تعهد هویت و تقید به نماز به‌عنوان متغیرهای مکنون درون‌زاد (وابسته) در نظر گرفته شدند. همچنین، سؤال‌های خرده‌مقیاس‌ها به‌عنوان نشانگرهای متغیرهای مکنون مربوطه لحاظ شدند. در این مدل، اثر مستقیم سبک‌های هویت بر تعهد هویت و تقید به نماز و همچنین، اثر مستقیم تعهد هویت بر تقید به نماز، به‌عنوان روابط ساختاری در نظر گرفته شدند. نتایج مدل معادلات ساختاری برای مدل مبنا نشان داد که مدل طرح‌شده برازش قابل‌قبولی با داده‌های گردآوری‌شده دارد ($\chi^2 = 1519.34$, $df = 730$, $p < 0.001$, $RMSEA = 0.058$, $GFI = 0.93$, $CFI = 0.91$). شکل

شماره دو ضرایب استاندارد شده مسیر برای مدل مبنا و جدول شماره سه نتایج آزمون‌های معناداری ضرایب مسیر را نشان می‌دهد. گفتنی است که در این شکل ضرایب مسیر مدل‌های اندازه‌گیری در داخل مستطیل-ها آمده‌اند. همان‌طور که مشاهده می‌شود، اثر مستقیم سبک هویت اطلاعاتی بر تعهد هویت ($p < 0/05$)، $\beta = 0/27$ ، و تقید به نماز ($\beta = 0/24$, $p < 0/05$) و اثر مستقیم سبک هویت هنجاری بر تعهد هویت ($\beta = 0/41$, $p < 0/001$) و تقید به نماز ($\beta = 0/49$, $p < 0/001$) و نیز اثر مستقیم سبک هویت سردرگم/اجتنابی بر تعهد هویت ($\beta = -0/33$, $p < 0/01$) و تقید به نماز ($\beta = -0/34$, $p < 0/01$)، از لحاظ آماری معنادار است. همچنین، اثر مستقیم تعهد هویت بر تقید به نماز از لحاظ آماری معنادار است ($P < 0/001$)، $\beta = 0/53$ ، بر اساس این نتایج، سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری اثری مثبت بر تعهد هویت و تقید به نماز و سبک هویت سردرگم/اجتنابی اثری منفی بر تعهد هویت و تقید به نماز دارند. همچنین، تعهد هویت اثری مثبت بر تقید به نماز دارد. علاوه بر این، نتایج مدل‌یابی نشان داد که سبک‌های هویت در مجموع ۴۱ درصد از تغییرات تعهد هویت را تبیین می‌کنند و تقید به نماز بر اساس سبک‌های هویت و تعهد هویت، ۵۸ درصد قادر به تبیین است. از بین سبک‌های هویت، بیشترین اثر بر تعهد هویت و تقید به نماز، به ترتیب مربوط به اثر منفی سبک هویت سردرگم/اجتنابی ($\beta = -0/33$) و سبک هویت هنجاری ($\beta = 0/49$) بود. در ادامه، اثرهای غیرمستقیم سبک‌های هویت از مسیر تعهد هویت بر تقید به نماز و اثر کلی سبک‌های هویت بر تقید به نماز محاسبه شدند (جدول شماره سه). یافته‌ها نشان داد که مجموع اثرهای مستقیم و غیرمستقیم (اثر کل) سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم/اجتنابی، به ترتیب ۰/۳۸، ۰/۶۵ و ۰/۵۲- است که می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که سبک هویت هنجاری به صورت مثبت، سبک هویت سردرگم/اجتنابی به صورت منفی و سبک هویت اطلاعاتی به صورت مثبت بیشترین اثر را بر تقید به نماز در نمونه مورد مطالعه دارند.

جدول ۱- آماره‌های توصیفی متغیرها و نتایج آزمون‌های تی تک‌گروهی و ضریب همبستگی پیرسون

متغیرها	انحراف معیار $\pm$ میانگین	تی	۱	۲	۳	۴	۵
۱- هویت اطلاعاتی	۳/۶۹±۱/۲۵	۳/۹۷*	-				
۲- هویت هنجاری	۴/۳۴±۰/۷۹	۱۳/۵۶***	۰/۲۹*	-			
۳- هویت سردرگم/اجتنابی	۱/۹۷±۰/۸۴	۵/۱۳**	۰/۴۵**	-۰/۶۱***	-		
۴- تعهد هویت	۴/۱۸±۰/۹۸	۱۱/۹۱***	۰/۴۶**	۰/۴۹**	-۰/۵۲***	-	
۵- تقید به نماز	۳/۷۴±۱/۰۳	۴/۶۹**	۰/۴۷**	۰/۶۶***	-۰/۵۲***	۰/۶۹***	-

* $p < 0/05$, ** $p < 0/01$, *** $p < 0/001$

شکل ۱- میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش (تعداد = ۳۷۷)

جدول ۲- شاخص‌های برازش برای مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری

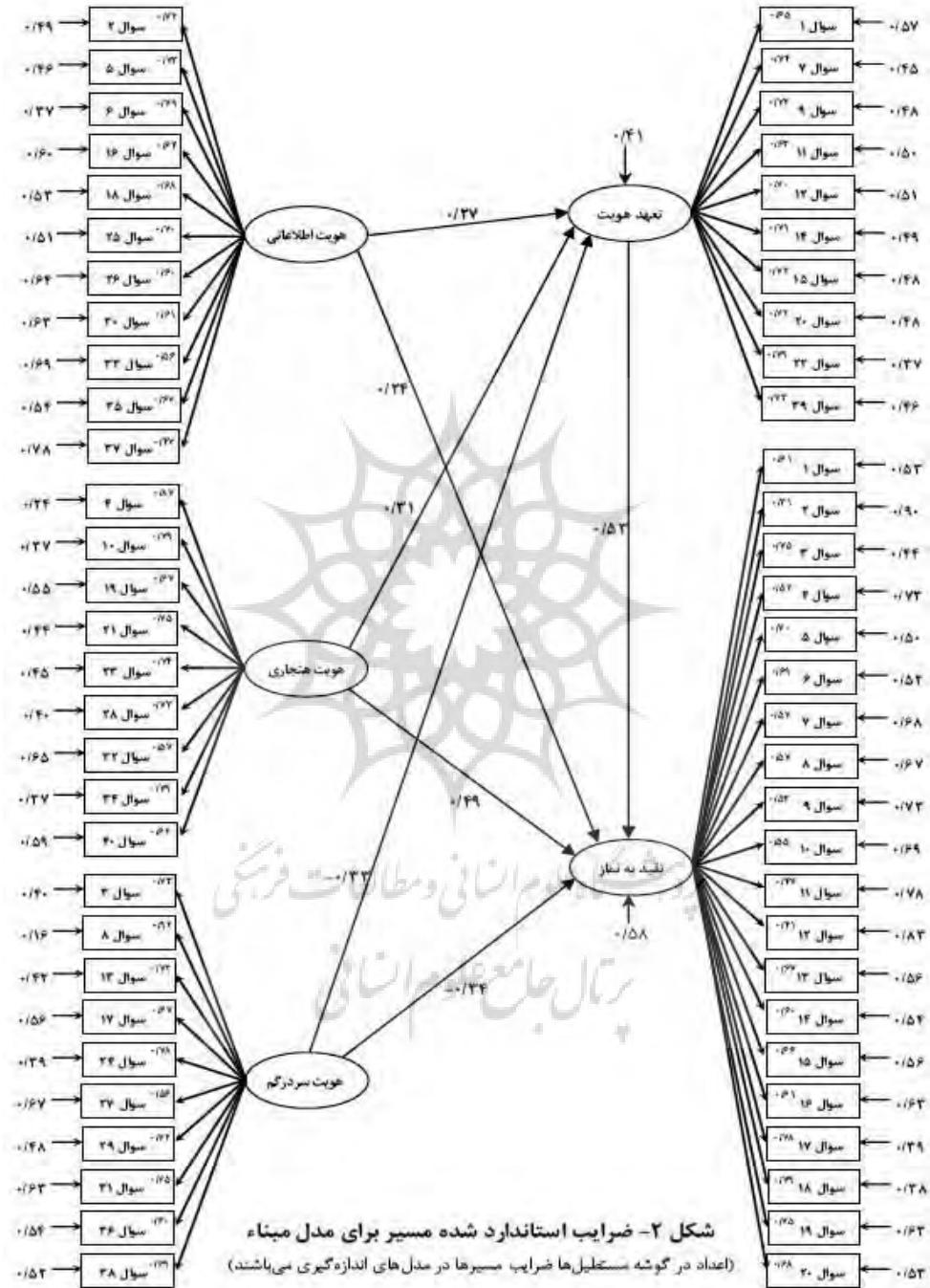
تحلیل‌ها	کای دو	درجه آزادی	کای دو بر درجه آزادی	میانگین واریانس خطای تقریب	شاخص نیکویی برازش تطبیقی	شاخص برازش تطبیقی
مدل‌های اندازه‌گیری						
سبک هویت اطلاعاتی	۱۱۳/۹۶***	۴۴	۲/۵۹	۰/۰۲۹	۰/۹۶	۰/۹۵
سبک هویت هنجاری	۸۱/۲۷***	۲۷	۳/۰۱	۰/۰۳۴	۰/۹۵	۰/۹۵
سبک هویت سردرگم/اجتنابی	۶۹/۶۵***	۳۵	۱/۹۹	۰/۰۴۲	۰/۹۲	۰/۹۱
تعهد هویت	۱۰۳/۶***	۳۵	۲/۹۶	۰/۰۵۱	۰/۹۲	۰/۹۲
تقید به نماز	۴۹۱/۳***	۱۷۰	۲/۸۹	۰/۰۶۸	۰/۹۱	۰/۹۰
مدل کلی	۲۳۹۷/۱***	۱۷۰۰	۱/۴۱	۰/۰۵۳	۰/۹۳	۰/۹۳
مدل ساختاری	۲۸۴۷/۶***	۱۶۴۶	۱/۷۳	۰/۰۵۷	۰/۹۲	۰/۹۱

*** p < ۰/۰۰۱

جدول ۳- نتایج آزمون‌های معناداری ضرایب مسیر مدل ساختاری

مسیر	ضریب استاندارد شده	تی
اثر مستقیم		
سبک هویت اطلاعاتی ← تعهد هویت	۰/۲۷	۳/۲۹*
سبک هویت اطلاعاتی ← تقید به نماز	۰/۲۴	۲/۸۶*
سبک هویت هنجاری ← تعهد هویت	۰/۴۱	۶/۲۵***
سبک هویت هنجاری ← تقید به نماز	۰/۴۹	۷/۵۹***
سبک هویت سردرگم ← تعهد هویت	-۰/۳۳	۵/۶۸**
سبک هویت سردرگم ← تقید به نماز	-۰/۳۴	۵/۷۲**
تعهد هویت ← تقید به نماز	۰/۵۳	۱۱/۵۸***
اثر غیرمستقیم		
سبک هویت اطلاعاتی ← تقید به نماز	$۰/۲۷ \times ۰/۵۳ = ۰/۱۴$	-
سبک هویت هنجاری ← تقید به نماز	$۰/۳۱ \times ۰/۵۳ = ۰/۱۶$	-
سبک هویت سردرگم ← تقید به نماز	$-۰/۳۳ \times ۰/۵۳ = -۰/۱۸$	-
اثر کل		
سبک هویت اطلاعاتی ← تقید به نماز	$۰/۲۴ + ۰/۱۴ = ۰/۳۸$	-
سبک هویت هنجاری ← تقید به نماز	$۰/۴۹ + ۰/۱۶ = ۰/۶۵$	-
سبک هویت سردرگم ← تقید به نماز	$-۰/۳۴ - ۰/۱۸ = -۰/۵۲$	-

* $p < ۰/۰۵$, ** $p < ۰/۰۱$, *** $p < ۰/۰۰۱$

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، تعیین روابط ساختاری سبک‌های هویت، تعهد هویت و تقید به نماز در ورزشکاران جوان بود. در ابتدا، یافته‌های پژوهش نشان داد که تقید به نماز در ورزشکاران جوان در سطحی بالاتر از حد متوسط قرار دارد و این قشر به ترتیب از سبک‌های هویت هنجاری و اطلاعاتی بیشتر از سبک هویت سردرگم/اجتنابی بهره می‌گیرند؛ درحالی‌که تعهد هویتی در آنان در سطحی بالاتر از حد متوسط قرار دارد. با این پیش‌فرض که شرکت‌کننده‌های پژوهش حاضر سؤال‌های پرسش‌نامه‌ها را به درستی درک کرده‌اند و صادقانه و با دقت به آن‌ها پاسخ داده‌اند، در این صورت می‌توان بیان کرد که نمونه مورد مطالعه از سطح تقید به نماز مطلوب و از سبک‌های هویت سازگار بهره می‌گیرند. در ادامه، روابط ساده و دوسویه بین متغیرهای پژوهش بررسی شدند. یافته‌ها نشان داد که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری روابطی مثبت و سبک هویت سردرگم/اجتنابی روابطی منفی با تعهد هویت و تقید به نماز دارند. این یافته‌ها بدین معنی است که سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری بالاتر با تعهد هویت و تقید به نماز بالاتر همراه است؛ درحالی‌که سبک هویت سردرگم/اجتنابی بالاتر با تعهد هویت و تقید به نماز پایین‌تر همراه است. در ادامه، نتایج مدل‌یابی معادلات ساختاری نشان داد که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری به صورت مستقیم و مثبت و سبک هویت سردرگم/اجتنابی به صورت مستقیم و منفی بر تعهد هویت و تقید به نماز اثرگذار هستند. سبک‌های هویت در مجموع قادر بودند ۴۱ درصد از تغییرات تعهد هویت و نیز سبک‌های هویت و تعهد هویت در مجموع ۵۸ درصد از تغییرات تقید به نماز را تبیین کنند. در کل، سبک هویت هنجاری به صورت مثبت، سبک هویت سردرگم/اجتنابی به صورت منفی و سبک هویت اطلاعاتی به صورت مثبت بیشترین اثر را بر تقید به نماز در نمونه مورد مطالعه داشتند. سبک هویت هنجاری با نشانگرهایی نظیر تبعیت از افراد مهم و ارزش‌های زندگی، ثبات و شک‌نداشتن درباره اعتقادات دینی و ارزش‌های زندگی مشخص می‌شود. مصادیق سبک هویت اطلاعاتی شامل مواردی نظیر تفکر درباره امور و مسائل زندگی، مطالعه درباره اعتقادات دینی و سیاسی، تلاش برای درک نظرهای افراد، نظرخواهی از متخصصان، چالش‌پذیری، تفکر درباره تصمیم‌ها و جمع‌آوری اطلاعات مرتبط با آن هستند. همچنین، سبک هویت سردرگم/اجتنابی با مصادیقی نظیر فقدان تفکر، نگرانی و اطمینان در مورد امور زندگی، فقدان آینده‌نگری، جدی‌نگرفتن زندگی و فرار از موقعیت‌های دشوار مشخص می‌شود. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج گزارش شده در مطالعات پیشین هم‌راستا است و از آن حمایت می‌کنند. تامپسون و میلی (۲۰۰۹) ارتباط معناداری را بین سبک‌های هویت با رشد ایمان در دانشجویان گزارش کردند که در آن سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری با سطح ایمان و اکتشاف معنویت به طور مثبت در ارتباط بودند که این یافته‌ها به طور ضمنی در پژوهش حاضر نیز تکرار

شدند. همچنین، این پژوهشگران دریافتند که سبک سردرگم تنها با پرسشگری باورها و انتظار تغییر آتی در باورها در ارتباط است که بیانگر تعهدنداشتن نمونه‌های مورد مطالعه به باورهای دینی است که با اثر منفی مشاهده‌شده در پژوهش حاضر هم‌خوانی دارد. علاوه بر این، این پژوهشگران دریافتند که سبک هویت هنجاری با شک در مورد مذهب به‌طور معکوس در ارتباط بود که این مطلب بیانگر تعهد زیاد به مذهب در افرادی است که در شکل‌گیری هویت فردی از سبک هویت هنجاری بهره می‌برند که این مطلب با اثر مثبت و قوی مشاهده‌شده سبک هویت هنجاری بر تقید به نماز در پژوهش حاضر هم‌خوان است. در مطالعه دیگر، سیرلی و شوانولت (۲۰۱۱) با مطالعه شکل‌گیری باورهای مذهبی در نوجوانان و جوانان ۱۴ تا ۱۸ سال دریافتند که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری در ارتباط مثبت و سبک سردرگم/اجتنابی در ارتباط منفی با شکل‌گیری باورهای مذهبی قرار دارند. تحلیل‌های بیشتر نشان دادند که پس از کنترل نقش قومیت، سن و جنسیت در پیش‌بینی شکل‌گیری باورهای مذهبی، سبک هویت اطلاعاتی، تعهد و تعصب مذهبی تعیین‌کننده‌های مهم شکل‌گیری باورهای مذهبی در نوجوانان و جوانان هستند که این مطلب با یافته‌های پژوهش حاضر مطابقت دارد. همچنین، شیخ‌الاسلامی و عمرانیان (۲۰۱۶) در مطالعه نمونه‌ای از دانشجویان دریافتند که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری روابطی مثبت با باورهای دینی (مؤلفه‌های فریضه‌های دینی و اخلاقیات) دارند؛ در حالی که سبک هویت سردرگم/اجتنابی به‌صورت منفی با باورهای دینی در ارتباط است که این نتایج با شواهد به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر در توافق کامل است. در بیشتر مطالعات انجام‌شده در زمینه سبک‌های هویت و تعهد به مذهب به‌ویژه در ایران، به گزارش ضرایب همبستگی و نتایج مدل‌های رگرسیون اکتفا شده است و درباره تحلیل مسیر و مدل‌یابی گزارش‌های قابل‌توجهی در ادبیات پژوهشی وجود ندارند؛ باین‌حال، در یک مطالعه اخیر، گرژالز و سامرز (۲۰۱۶) با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری به مطالعه روابط بین سبک‌های هویت، تعهد و تعصبات مذهبی پرداختند. براساس یافته‌های این پژوهشگران، سبک هویت اطلاعاتی اثری مستقیم بر تعصبات مذهبی دارد؛ اما سبک‌های هویت هنجاری و سردرگم/اجتنابی از مسیر تعهد هویت بر تعصبات مذهبی اثرگذارند؛ به‌طوری‌که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری اثری مثبت و سبک هویت سردرگم/اجتنابی اثری منفی بر تعهد هویت و تعصبات مذهبی دارند و سبک‌های هویت در مجموع ۲۴ درصد از تغییرات آن را تبیین می‌کنند. یافته‌های پژوهش ذکر شده درباره ماهیت مثبت و منفی بودن اثر سبک‌های هویت با پژوهش حاضر هم‌خوان است؛ در حالی که در زمینه نبود معناداری اثر مستقیم سبک‌های هویت هنجاری و سردرگم/اجتنابی بر تعصبات مذهبی، ناهم‌خوان است. در توضیح این ناهم‌خوانی باید متذکر شد که تقید به نماز به‌عنوان سازه‌ای که نشان‌دهنده تعهد رفتاری

افراد به مناسک و فریضه‌های دینی است مطرح می‌باشد؛ درحالی که تعصب مذهبی یک نوع تعهد بی-قیدوشرط و کورکورانه به مذهب است؛ در نتیجه، افرادی که در فرایند شکل‌گیری هویت به سمت‌وسوی سبک‌های هویت‌هنجاری و اجتنابی گرایش دارند، در صورتی به تعصبات مذهبی روی خواهند آورد که از تعهد هویت‌بالایی برخوردار باشند. از سوی دیگر، تعلیم و آموزه‌های مذهبی در بستر ادیان و فرهنگ‌های مختلف متفاوت هستند و این موضوع مقایسه‌ی نتایج حاصل از نمونه‌هایی با ادیان و فرهنگ‌های مختلف را محدود می‌کند. نتایج مطالعات مقطعی و طولی دوریز و همکاران (۲۰۰۴، ۲۰۰۶، ۲۰۰۸) نیز با نتایج پژوهش حاضر در یک راستا قرار دارد. این پژوهشگران با بررسی ارتباط سبک‌های هویت و تعصبات مذهبی دریافتند که سبک هویت‌اطلاعاتی و هنجاری با تعصبات مذهبی، روابط مثبت و سبک هویت‌سردرگم/اجتنابی با تعصبات مذهبی روابط منفی دارند. یافته‌های مطالعاتی با استفاده از سایر رویکردها نیز به طور ضمنی با شواهد پژوهش حاضر هم‌خوانی دارند. اثنی‌عشران (۱۳۷۸) با گزارش ارتباط بین وضعیت‌های هویت و باورهای مذهبی، سلطانی‌فر (۱۳۸۳) با گزارش ارتباط بین وضعیت‌های هویت و دینداری و رضایی‌فرآبادی و احقر (۱۳۸۹) با گزارش ارتباط بین سبک‌های هویت و جهت‌گیری‌های مذهبی از آن جمله‌اند.

پژوهش حاضر با استفاده از تکنیک‌های تحلیل‌عاملی و مدل‌یابی، شواهدی فراهم آورد که از مفهوم‌سازی سبک هویت برزونسکی (۱۹۹۲) حمایت شد. مفهوم‌سازی سبک‌های هویت در سه بعد اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم/اجتنابی با داده‌های گردآوری‌شده از ورزشکاران جوان برآزش مطلوب داشت. براساس دیدگاه برزونسکی (۱۹۸۹، ۱۹۹۲، ۲۰۰۸)، سبک هویت‌اطلاعاتی بر وجود تلاش‌های اکتشافی تأکید دارد. در این سبک، افراد اطلاعات مربوط به هویت را از طریق گستره‌ی وسیعی از منابع، به‌طور فعال جست‌وجو می‌کنند و نسبت به تجارب جدید گشودگی نشان می‌دهند. سبک اطلاعاتی سازگارانه‌ترین سبک هویت است که سازوکار کنارآمدن برای اداره‌ی موقعیت‌های روزانه را ارائه می‌دهد. در نقطه‌ی مقابل اکتشاف‌گرایی در سبک هویت‌اطلاعاتی، سبک هویت‌هنجاری از طریق فقدان تلاش‌های اکتشافی مشخص می‌شود. در این سبک هویتی، فرد بدون بررسی دقیق و موشکافانه‌ی انتخاب‌های دیگر، اهداف، ارزش‌ها و تعهدات هویتی افراد مهم را می‌پذیرد. در واقع، سبک هنجاری براساس تقلید و تبعیت از افراد مهم در زندگی فرد بنا شده است و شامل یک دیدگاه بسته‌ی ذهنی، تعهد غیرمنعطف و یک خودپنداره‌ی ثابت و سرکوب‌کننده‌ی اکتشاف است (شوارتز، ۲۰۰۱؛ برزونسکی، ۲۰۰۸). با مقایسه‌ی این دو سبک هویت می‌توان چنین استنباط کرد که سبک هویت‌اطلاعاتی ممکن است با گرایش‌های مذهبی معتدل‌تری در مقایسه با سبک هویت‌هنجاری همراه باشد. این استنباط در یافته‌های پژوهش حاضر تأیید شد و سبک هویت‌هنجاری اثر قوی‌تری بر تقید به نماز از خود نشان داد؛ البته لازم است توضیح

داده شود که ویژگی‌های نمونه‌های مورد مطالعه در پژوهش حاضر نیز ممکن است در این خصوص بی‌تأثیر نبوده باشند. در زمینه ورزش، مربیان نفوذ اجتماعی مثبت بالایی در ورزشکاران دارند و ورزشکاران به گونه‌ای با فرهنگ تبعیت از افراد مهم در شبکه اجتماعی خود تربیت می‌شوند. افزون‌بر این، ورزشکاران برای نیل به اهداف ورزشی و کسب موفقیت از الگوهای نقش بهره می‌جویند؛ به عنوان مثال، قریب به اتفاق قهرمانان و مدال‌آوران از گرایش‌های معنوی و مذهبی قابل مشاهده‌ای برخوردار هستند؛ از این رو، دور از انتظار نیست که ورزشکاران این‌گونه گرایش‌ها را در بهره‌مندی از الگوی نقش اتخاذ کنند. از سوی دیگر، بر اساس دیدگاه برزونسکی (۱۹۸۹، ۱۹۹۲، ۲۰۰۸)، سبک هویت سردرگم/اجتنابی از طریق اجتناب از تلاش‌های اکتشافی درباره هویت، نپذیرفتن معیارهای هویتی توصیف‌شده به وسیله افراد مهم و ترجیح مطالبات موقعیتی و نیازهای کوتاه‌مدت فوری مشخص می‌شود. افراد سردرگم/اجتنابی تا حدی اکتشاف می‌کنند؛ اما چنین تلاش‌هایی اتفاقی هستند. سبک سردرگم/اجتنابی نماد برخورد طفره‌آمیز و مسامحه در مشکلات است و یک نوع راهبرد متمرکز بر هیجان است که با سطح پایینی از تعهد و اعتمادبه‌نفس و بی‌ثباتی خودپنداره همراه است (شوارتز، ۲۰۰۱؛ برزونسکی، ۲۰۰۸). ویژگی‌های توصیف‌شده برای سبک هویت سردرگم/اجتنابی در مشاهده‌های پژوهش حاضر تکرار شدند. در پژوهش حاضر، سبک هویت سردرگم/اجتنابی اثری منفی بر تعهد هویت داشت؛ بدین معنی که این سبک هویتی با فقدان تعهد هویتی همراه است.

به‌طور کلی، شواهد پژوهش حاضر نشان دادند که با پیش‌فرض پاسخ‌گویی صادقانه و دقیق شرکت‌کننده‌ها، تقید به نماز در ورزشکاران جوان در سطحی بالاتر از حد متوسط قرار دارد و این قشر به ترتیب از سبک‌های هویت هنجاری و اطلاعاتی بیشتر از سبک هویت سردرگم/اجتنابی بهره می‌گیرند؛ در حالی که تعهد هویتی در آنان در سطحی بالاتر از حد متوسط قرار دارد. تقید به نماز در جوانان ورزشکار از سبک هویت هنجاری بیشترین تأثیر مثبت را دریافت کرد؛ بر این اساس، با توجه به آمادگی این قشر به تبعیت از افراد مهم، مشاوران روان‌شناختی، مربیان و والدین می‌توانند برای بهره‌مندی ورزشکاران جوان از پیامدهای مثبت تعالیم و آموزه‌های دینی، از الگوسازی و ترویج باورهای دینی، از طریق افراد مهم برای این قشر اقدام کنند. پژوهش‌های آینده با تمرکز بر نقش سبک‌های هویت در شکل‌گیری هویت ورزشی و پیامدهای روان-شناختی دخیل در عملکرد ورزشی (تعهد ورزشی، انگیزش ورزشی، رضایت ورزشی و غیره) می‌توانند به دانش موجود در این زمینه پژوهشی بیفزایند.

منابع

1. Aliakbari-Dehkordi, M., Khodaiee, A., Shekari, A., & Daneshvarpour, Z. (2013). Cross-group invariance of factorial structure of the Identity Style Inventory among Iranian adolescents. *Transformational Psychology: Iranian Psychologists*, 35, 237-248. (Persian).
2. Anderson, C. B., Masse, L. C., & Hergenroeder, A. C. (2007). Factorial and construct validity of the athletic identity questionnaire for adolescent. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 39(1), 59-69.
3. Asna-Ashran, S. (1999). The relationship of family patterns and religious beliefs with achieved, moratorium, foreclosed, and diffuse identities in Isfahan city's adolescents. (Unpublished master' thesis). Islamic Azad University, Rodehen Branch. (Persian).
4. Bahadori-Khosroshahi, J., & Mahmood-Alilou, M. (2012). The relationship of identity styles with meaning of life in university students. *Psychological Studies*, 8(2), 143-164. (Persian).
5. Barghi Moghaddam, J., Salehian, H., Kandi, H., Asadi, M., & Dorostkar Ruhani, N. (2012). Relationship between identity styles with motivation factors and success feeling among soccer players. *European Journal of Experimental Biology*, 2(3), 769-773.
6. Berzonsky, M. D. (1989). Identity style: conceptualization and measurement. *Journal of Adolescent Research*, 4, 267-281.
7. Berzonsky, M. D. (1992). Identity style and coping strategies. *Journal of Personality*, 60, 771-788.
8. Berzonsky, M. D. (2008). Identity formation: The role of identity processing style and cognitive processes. *Personality and Individual Differences*, 44, 645-655.
9. Berzonsky, M. D., & Adams, G. R. (1999). Commentary re-evaluating the identity statuses paradigm still useful after 35 years. *Developmental Review*, 19, 557-59.
10. Bosch, L., & Card, N. (2012). A meta-analytic review of Berzonsky's Identity Style Inventory (ISI). *Journal of Adolescence*, 35, 333- 343.
11. Derick, J. W. (2008). An examination of athletic identity, sport commitment, time in sport, social support, life satisfaction, and holistic wellness in college student athletes. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 68(7-A), 28-34.
12. Duriez, B., Smits, I., & Goossens, L. (2008). The relation between identity styles and religiosity in adolescence: Evidence from a longitudinal perspective. *Personality and Individual Differences*, 44, 1022-1031.
13. Duriez, B., & Soenens, B. (2006). Personality, identity styles and religiosity: An integrative study among late and middle adolescents. *Journal of Adolescence*, 29, 119-135.

14. Duriez, B., Soenens, B., & Beyers, W. (2004). Personality, identity styles, and religiosity. An integrative study among late adolescents in Flanders (Belgium). *Journal of Personality*, 72, 877-910.
15. Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J., & W. R. Payne (2013). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents: Informing development of a conceptual model of health through sport. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10, 98.
16. Erikson, E. H. (1950). *Childhood and society*. New York: Norton.
17. Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.
18. Fazl-e-Elahi, S. A., & Maleki-Tavana, M. (2014). The psychological role of religious beliefs in improvement of athletes' performance. Paper presented at The 1st International Congress on Religious Culture and Thought, Qom. (Persian).
19. Gebelt, J. L., Thompson, S. K., & Miele, K. A. (2009). Identity style and spirituality in a collegiate context. *An International Journal of Theory and Research*, 9(3), 219–232.
20. Ghazanfari, A. (2004). Validation and normalization of Identity Style Inventory (ISI-6G). *Educational and Psychological Studies*, 17, 81-91. (Persian).
21. Ghorbani, J. (2005). The relationship of religious orientation with main personality traits in Cattell's 16 factors test. (Unpublished master's thesis). Shahid Beheshti University, Tehran. (Persian).
22. Grajales, T. E., & Sommers, B. (2016). Identity styles and religiosity: Examining the role of identity commitment. *Journal of Research on Christian Education*, 25(2), 188-202.
23. Hodaeyan, M., & Dadkhah, R. (1394). The role of sport in prevention of crime occurrence and social pathologies. Paper presented at The 2nd National Congress on Development and Promotion Solutions of Educational Science, Psychology, Consulting and Training in Iran. (Persian).
24. Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
25. Hunsherger, B., Pratt, M., & Pance, S. M. (2001). Adolescent identity formation: Religious exploration and commitment. *An International Journal of Theory and Research*, 1(4), 385-397.
26. Jafari, A., & Sadri, J. (2010). The relationship of religious beliefs with psychological health (A case study of Islamic Azad University's student). *Journal of behavioral Sciences*, 2(3), 123-138. (Persian).
27. Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3, 551–558.

28. Markstrom, C. A. (1999). Religious involvement and adolescent psychosocial development. *Journal of Adolescent Research*, 22, 205-221.
29. Martin, J. J., Ekland, R. C., & Muscheltt, C. A. (1997). Factor Structure of the Athletic Identity Measurement Scale with athletes with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 14(1), 74-82.
30. Mehdizadegan, A., & Raeesi, N. (2015). The relationship of religious beliefs, identity styles, and personality traits with depression in female students. *Scientific Research Quarterly of Woman and Culture*, 26, 33-54. (Persian).
31. Najafi, M., Ahadi, H., & Delavar, A. (2003). The relationship of family efficacy and religiosity with identity crisis. *Daneshvar Raftar*, 16, 17-26. (Persian).
32. Panahi, A. A. (2003). The relationship of adherence to prayer and anxiety in second year high school students of Qom city – 16 years old in 2002-2003. (Unpublished master's thesis). Imam Khomeini Education and Research Institute, Qom. (Persian).
33. Parker, M. S. (1985). Identity and the development of religious thinking. *New Directions for Child Development*, 30, 43-60.
34. Rezaiee-Frahabadi, S., & Ahghar, Gh. (2010). The relationship between religious orientation and identity styles and comparison of them in Tehran city's middle school students. *National Studies Quarterly*, 43, 25-47. (Persian).
35. Safari, N., Miraghaiee, A. A., Ghazi, Sh., & Moradi, K. (2014). The relationship of adherence to prayer and psychological health in students of Khoramabad's Payame Noor University. *Yafteh*, 16(2), 71-79. (Persian).
36. Schwartz, J. S. (2001). The Evolution of Eriksonian and Neo-Eriksonian Identity theory and research: A review and integration. *An international Journal of Theory and Research*, 1(1), 7-85.
37. Searle, T. P., & Schvaneveldt, P. L. (2011). Adolescent identity style: An antecedent to adolescents' ability to articulate religious belief. *Family Science Review*, 17(2), 62-78.
38. Sheikholeslami, R., & Omranian, M. (2016). The Role of identity processing styles in religious beliefs. *International Journal of Humanities and Cultural Studies, Special Issue (June)*, 430-438.
39. Soltanifar, A. (2004). The relationship between identity statuses and religiosity in high school and university students. (Unpublished master's thesis). Tarbiat Moallem University, Tehran. (Persian).
40. Statistic Center of Iran. (2016). Selected results of population and accommodation survey 2011. Tehran, Iran: Statistic Center of Iran. (Persian).
41. Van Hoof, A. (1999). The identity status field re-reviewed: An update of unresolved and neglected issues with a view on some alternative approaches. *Developmental Review*, 19, 497-556.

42. Vleioras, G., & Bosma, H. A. (2005). Are identity styles important for psychological well-being? *Journal of Adolescence*, 28, 397-409.

استناد به مقاله

دانا، امیر، رفیعی، صالح، گوزل‌زاده، المیرا، شمسی، مریم. (۱۳۹۸). مدل ساختاری سبک‌های هویت، تعهد هویت و تقید به نماز در ورزشکاران جوان. پژوهش در ورزش تربیتی، ۷(۱۶): ۸۵-۱۰۶. شناسه دیجیتال: 10.22089/RES.2017.4216.1302

Dana, A., Rafiee, S., Gozalzadeh, E., Shamsy, M. (2019). Structural Model of Identity Styles, Identity Commitment and Adherence to Prayer among Young Athletes. *Research on Educational Sport*, 7(16): 85-106. (Persian). Doi: 10.22089/RES.2017.4216.1302

Structural Model of Identity Styles, Identity Commitment and Adherence to Prayer among Young Athletes

A. Dana¹, S. Rafiee², E. Gozalzadeh³, M. Shamsy⁴

1. Department of Physical Education, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran*
2. Assistant Professor of Sport Science Research Institute of Iran (SSRI), Tehran, Iran
3. Department of Physical Education, Aliabad Katoul Branch, Islamic Azad University, Aliabad Katoul, Iran
4. Master of General Psychology, Gorgan, Iran

Received: 2017/05/27

Accepted: 2017/09/21

Abstract

The purpose of this study was to determine the structural relationships of identity styles, identity commitment and adherence to prayer among young athletes. To this end, 377 young athletes were selected using a simple random cluster sampling method from the Gorgan city's club athletes and completed personal information form, identity style inventory and adherence to prayer questionnaire. Data were analyzed using Pearson correlation coefficient and structural equation modeling at 95 percent confidence level. Pearson correlation coefficients showed that information and normative identity styles had positive relationships and diffuse/avoidant identity style had negative relationships with identity commitment and adherence to prayer. Structural equation modeling indicated that information and normative identity styles impacted directly and positively on identity commitment and adherence to prayer, whereas diffuse/avoidant identity style impacted negatively. Overall, identity styles were able to explain 41% of variance in identity commitment and also identity styles and identity commitment explained a total of 58% of variance in adherence to prayer. Based on the total direct and indirect effects, normative, diffuse/avoidant and information identity styles had the greatest effect on adherence to prayer in the sample. On the basis of findings, normalization and promotion of religious beliefs through important individuals in athletes' social network can increase their adherence to prayer.

Keywords: Identity Style, Identity Commitment, Adherence to Prayer, Youth Athletes.

---

* Corresponding Author

Email: amirdana@iaut.ac.ir